

Rollespillet EF-Grønland

Af Finn Lyngø

Livet er et rollespil, hedder det sig. Ja måske. Men politik er det i alt fald. Personer, organisationer og nationer træder ind i roller, falder ud af dem, lever op til dem eller vælger at bryde dem for at skabe nye rollespil. Rollerne skaber frihed, og de skaber ufrihed. Frihed til at lade ambitioner, aggressioner, idealer og følelser få afløb ad accepterede kanaler. Og ufrihed i bindingen til vælgerne, partiet og de forventninger, selve det politiske spil dikterer.

Og sådan er det bare.

Forudsætningen for at drive god politik er da først at forstå sin rolle, og dernæst at tage stilling til om man vil acceptere den eller bryde den for at skabe en ny.

Også Grønland er blevet drevet ud i et internationalt rollespil, og det imod sin egen vilje. Hvis demokratiets almindelige spilleregler havde været gældende i Grønland i 1972 som de er det i dag, havde vi ikke været medlem af EF. 70 % sagde jo nej dengang. Men vi kom ind alligevel og står nu i international sammenhæng i en klart defineret rolle, som vi skal tage stilling til om vi ønsker at acceptere eller bryde.

I det følgende skal jeg prøve at beskrive det gensidige spil i to forskellige sæt af roller: et som er det nuværende rollespil, hvor Grønland er medlem af EF, og et som er det fiktive spil, hvor vi forestiller os et Grønland udenfor EF.

I. Grønland indenfor EF: »Familieskabet«

Bladet »Euroforum« citerede sidste år en skolestil for udsagnet: »The Common Market is even more important than its name sounds like!« Meget rammende. For ideen med EF er naturligvis langt mere vidtrækkende end blot det at få likvideret nogle toldskranker. Tanken er en harmonisering og samordning sigtende mod en fremtidig union på en lang række områder, som realistisk set må siges at kunne trække alting med sig undtagen lige netop en egentlig storeuropæisk statsforfatning med fælles grundlov, præsident og militærapparat. Bortset fra disse tre ting sigter flertallet i EF-parlamentet og Kommissionen i deres samordningsbestræbelser faktisk allerede på stort set alle europæiske samfundsforhold. Og filosofien bag bestræbelserne er forestillingerne om

Europas historie og mission – de fælles rødder og det fælles mål, som skal få alle i Europa til at erkende at de er brødre, børn i en og samme familie. EF er langt, langt mere end et fælles marked. Det er, som det jo også hedder i den officielle jargon, kort og godt *Fællesskabet* med stort F. At kaste anker i EF er at vedkende sig og acceptere et familieskab.

A. EF

I dette familieskabets rollespil har EF følgende fader/storebror-rolle overfor Grønland:

1. *En markedsstabiliserende rolle*

Fundamentet for EF's økonomiske politik er mekanismerne der holder de relative prissvingninger på de almindeligste varegrupper indenfor en rimelig ramme. EF tror ikke på kræfternes frie spil og udgør derfor et mere prisstabilt marked end f.eks. Nordamerika. Dette opnås med tilskuds-, ramme- og loftreguleringer af forskellig art. Dette har også sin virkning i Grønland, som alle vegne i EF.

2. *En modtagerrolle for så vidt angår naturlige ressourcer*

En meget betydelig del af EF havet ligger indenfor Grønlands 200 sømiles grænse. Her har EF myndighed over fordelingen af fiskeressourcerne.

EF's næststørste uranforekomst ligger som bekendt i Kvanefjeldet i Sydgrønland, og Grønland omfattes af Euratomtraktaten, som giver EF ejendomsret over uran, der udvindes her.

EF satser også på forekomsten af andre værdifulde mineraler og/eller

hydrokarbonater, jvf. de relativt store EF tilskud til mineralefterforskning og seismiske forundersøgelser.

3. *En giverrolle m.h.t. kapitalthilskud*

Grønland er en stærkt privilegeret region i EF med et samlet fondstilsbud på – i 1980 – ca. 100 mio. kr., eller – i 1979 – 9 gange så meget pr. hoved pr. år som den iøvrigt bedst stillede region i det egentlige Europa, som er Sardinien.

4. *En rolle som bagland for lovgivningen*

Forordningerne fra EF's Ministerråd gælder umiddelbart som love i hele EF. Grønlands Landsråd og Landsting har altid betinget sig at blive hørt inden EF love sættes i kraft oppe hos os, men det ændrer ikke ved den kendsgerning, at lovgivningen i Grønland i kraft af EF-medlemskab i stigende grad tager sin oprindelse og henter sin myndighed syd for Dannevirke.

5. *En rolle som udenrigspolitisk »tryghedsramme«*

Grønlænderne er vant til at deres udenrigspolitiske forhold administreres fra København. Det kan ikke være forkert at sige, at en stor del af den grønlandske befolkning har været tilfreds med denne ordning og følt sig trygge derved.

Ved Danmarks indtræden i EF i 1972 har Bryssel formelt overtaget en ikke uvæsentlig og støt voksende del af Københavns rolle som administrator af også Grønlands udenrigspolitiske tryghedsramme. Men samtidig forholder det sig sådan, at jo mere utydeligt det bliver, hvormeget Danmarks udenrigspolitiske forhold hviler i EF's favn, jo mere frem-

Tegning: Jan Granquist.

medgjorte bliver grønlænderne overfor dette forhold.

6. Rollen som »den generøse«

De store EF tilskud er blevet nævnt. Det er uundgåeligt at EF i lyset heraf i store dele af den grønlandske offentlighed fremtræder som en god allieret, det er givtigt at holde sig i nærheden af.

7. Rollen som den der bestemmer

Der skal være en dommer på fodboldbanen. I praksis, i grønlandsk sammenhæng, er det EF Kommissionen. Grønlands Landsråd kunne i 1977 protestere mod at portugiserne imod alle regler havde fået tildelt en torskekvote ved Vestgrønland, det forhindrede ikke Kommissionen i at opretholde og endog forlænge det aftalestridige forhold. Landsstyret kunne gøre ophævelser over at de ikke var blevet informeret om det norske forsøgsfiskeri efter rejer ved Østgrønland i 1979, det forhindrede ikke Kommissionen i på samme måde at give nordmændene yderligere 2.500

tons rejer ved Østgrønland i 1980. I januar-februar 1981 kunne Grønland og Danmark i fællesskab gøre voldsomme indsigelser mod den ensidige vesttyske licensudstedning til torskefiskeri ved Østgrønland, det forhindrede ikke Kommissionen og Ministerrådets juridiske tjenester i at give tyskerne den opbakning de ville have. Når nogen har noget i klemme hos Portugal, Norge eller Tyskland, så er det EF der bestemmer, ikke Grønland.

B. Danmark

I EF-Grønland rollespillet kommer man selvfølgelig ikke udenom Danmark. Men den danske regering har siden 1972 klart solidariseret sig med EF, og det danske rollespil må derfor siges at glide ganske ind i EF's, bortset fra nr. 1, som er en entydig Kommissionsrolle. Der må også tages et vist forbehold for rolle nr. 7, hvor Danmark i de nævnte eksempler har taget Grønlands parti.

C. Grønland

Grønlands rolle i dette spil kan opføres som følger:

1. *En giverrolle for så vidt angår naturlige ressourcer.*

Dette er det omvendte af EF-rolle nr. 2.

2. *En modtagerrolle for så vidt angår fondstilskud.*

Det omvendte af EF-rolle nr. 3.

3. *En rolle som balancegivende strategisk faktor.*

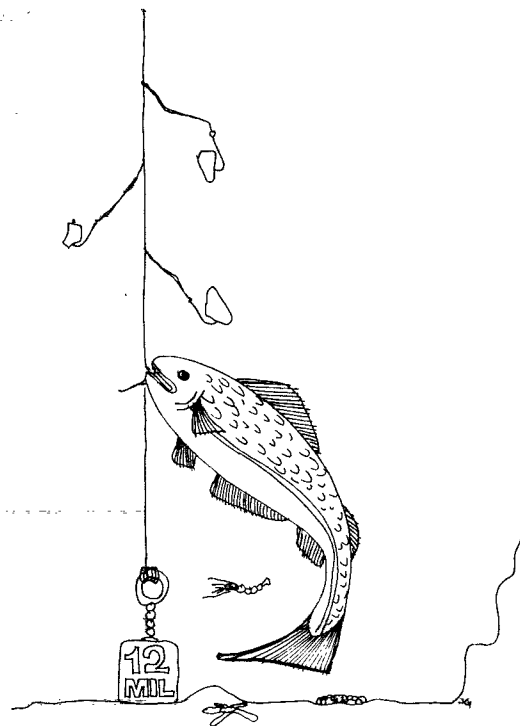
Når man siger strategi, tænker man straks ad militære baner.

At Grønland har militærstrategisk betydning er indlysende og almindeligt

accepteret. Men hvad har det med EF af gøre? EF som sådant har intet militær, og der synes for tiden at være et flertal i EF-parlamentet, som er besluttet på at det heller ikke skal have det. EF er en markedsorganisme med rødder i det kulturelle og forgreninger til det alment lovgivningsmæssige. EF er ikke noget militærstrategisk forum, ialt fald ikke endnu. Det er indlysende at der her må tages forbehold for de voksende kræfter i Parlament og Ministerråd som trækker i retning af en egentlig og militariseret Europaunion.

Hvor topledelsen i EF så end står i den indre debat om den kommende union og integrationen af de nationale forsvar, forekommer det naturligt at man her tager en interesse i Grønlands strategiske betydning. EF er nok, som det er nu, et ikke-militaristisk, fredeligt foretagende, men præcis derfor er den fortsatte fred i EF's interesseområde af altoverskyggende betydning. Fred og sikkerhed er simpelthen forudsætningen for det altsammen. Tankegangen for så vidt angår Grønland er enkel: hvis Grønland glider ud af EF, vil det så ikke være vind i sejlene på de kræfter, der også er modstandere af NATO og amerikanernes tilstedeværelse? Og vil dette ikke i givet fald styrke anti-amerikanismen i Island og NATO-modstanden på Færøerne? Vil det ikke skabe uro i Nordatlanten? Er der ikke problemer nok i forvejen?

At NATO og EF i det store og hele har parallelle – og her er der sammenfaldende – interesser, er der vel ingen der vil benægte. Jeg vover uden større risiko den påstand, at Grønland er et så-

Tegning: Jan Granquist.

dant sammenfaldende interesseområde. Dette var da også en væsentlig medårsag til at den danske udenrigsminister i slutningen af januar i år sendte en diplomatisk note til den vesttyske regering om den standende fiskeristrid og den tyske landbrugs- og fiskeriministers verbale overgreb mod den dansk-grønlandske forhandlingsdelegation.

4. Rollen som taknemmelighedsforpligtet

Denne rolle er vi blevet grundigt opdraget til gennem halvtredje hundrede år. Sammenlignet med andre kolonimagter har Danmark jo som bekendt været en venlig koloniasator, som har lært os at læse og skrive, hævet vores levestandard, udryddet vores tuberkulose og til slut indlemmet os i riget som ligeværdige borgere, uden at der nogensinde er ble-

vet affyret et skud mod en eneste grøn­lænder i kongens navn.

Grøn­lænderne er blevet vænnet til to ting: dels at modtage hjælp, dels at skulle høre ydmygende ord for denne hjælp. Det har sat sit præg. Mange grøn­lændere går rundt med bevidstheden om, at vi har så meget at være Danmark taknem­lig for, at vi ikke kan være bekendt at hæve vor røst alt for højt, hvis der er noget vi gerne ser ændret.

Denne rolle som taknemlighedsfor­pligtet har helt klart gennem de senere år fået et udvidet mål. Nu skal vil være taknemlige og solidariske ikke blot over­for Danmark, men også overfor Dan­marks europæiske familie. Taknemlig­heden gælder de tilskud vi får, solidari­iteten skal gælde de ressourcer vi ligger inde med.

5. Den prestigegivende rolle

Det er gennem de senere år med mel­lemrum blevet sagt at grunden til, at EF nødig ser os forlade fællesskabet, er ube­haget ved et ansigtstab. Det er aldrig rart for en forening at se sit medlemstal decimeret, specielt ikke når det drejer sig om en stormagtsklub med betydelig international prestige.

At Grønlands medlemskab er med til at give EF prestige, kan næppe anfægtes. Af mindre betydning er det måske at Grønland udgør næsten 57 % af EF's overflademål – det meste af disse 57 % er jo trods alt bare is – hvorimod det nok er af større betydning, at der faktisk har været ret betydelig international inter­esse omkring Grønlands nyerhvervede hjemmestyre og den linie, vi ønsker at lægge overfor omverdenen. Det kan hel­

ler ikke være uden betydning, at Grøn­lands medlemskab bringer EF klods op ad Nordamerika og således skaber fælles erhvervsmæssige, marinebiologiske og miljømæssige interesser med i alt fald den ene af de to store partnere på den anden side af Atlanten. Grønland er en vadesten mellem Europa og Nordame­rika, og som sagerne står, er det Bryssels vadesten derover a' og ikke omvendt. For Bryssel kan det kun blive et diplo­matisk tilbageslag af en slags, hvis denne vadesten en dag erklærer at være sin egen.

Brodden og bonningen

Disse fem roller – overfor EF's syv – betinger da spillets gang. Og er man først inde i det, må man overholde spil­lets regler. Alternativet er at man for­melt bryder sin rolle og skaber sig en ny, med et heraf følgende nyt rollespil.

For fuldstændighedens skyld – og i retfærdighedens navn – skal det dog siges at spillets regler netop for Grøn­lands vedkommende har kunnet afbødes noget. Der er jo noget der hedder sær­ordninger. Sagen er jo den at de helt fun­damentale spilleregler, der gælder i EF, indeholder elementer som aldrig vil være til at leve med for Grønland, i alt fald ikke i deres fulde – og fra Romtrak­tatens side tilsigtede – konsekvens. Dette gælder f.eks. arbejdskraftens og kapitalens frie bevægelighed, og åbnin­gen af EF havet uden begrænsninger, lige fra den yderste 200 sømiles grænse og til den inderste fjordbund. Romtrak­tatens filosofi er klar: lige ret for alle allevegne, store som små. Det lyder godt, men har jo utilsigtede (?) bivirk-

ninger. Lige ret for store og små er jo kun hvad det er, og ikke en tøddel mer. Som Anatole France engang har sagt: i Frankrig er alle lige for loven, rige såvel som fattige. Det er forbudt for både rige og fattige at sove under Seinens broer! På samme måde ligger det med et vidt åbent EF hav uden særordninger og eksklusive kystzoner, hvis det engang – som især Frankrig kræver det – bliver til noget: her er loven lige for alle. Grønlænderne har nøjagtig lige så megen ret til at fiske i Middelhavet, som tyskerne har til at fiske i vore farvande! Det kan grønslænderne jo så sidde derhjemme og glæde sig over.

Her taler vi om den fulde konsekvens af EF filosofien: nedbrydning af alle skranker og begrænsninger. Denne filosofi kan ikke være Grønlands, og dette har alle erkendt. Derfor er der blevet tilrettelagt en række midlertidige særordninger, forhandlet med Landsrådet. Uden disse særordninger ville der ikke være nogen pro-EF opinion af betydning i Grønland. I »familieskabets ånd« har man givet os lov til, i vores eget hjørne og indenfor visse klare grænser, at spille spillet på vore egne betingelser. Brødden er blevet pakket ind så vi alle bedre kan få øje på honningen.

II. Grønland udenfor EF: partnerskabet

Virkeligheden er en sort- og hvidbroget ko. Intet er farligere end at male alting helt sort eller helt hvidt, for det gør os blinde for virkeligheden. EF er ikke entydigt nogen god magt for Grønland, Heller ikke selvom der holdes taler i det europæiske familieskabs ånd, og man giver os særordninger af den ene eller den

anden midlertidige art. Tilbage er der til dato altid blevet den fornemmelse i den største del af den grønlandske befolkning, at man bliver manipuleret med. Det skal da også nævnes, at Ministerrådet på det seneste endda med store bogstaver har serveret os en udmærket dokumentation for, at denne mistanke er velbegrundet nok.

Men alligevel er EF ikke entydigt noget dårligt for Grønland. Det afgørende i hele denne sammenhæng er hvilke relationer vi vælger til handelspartneren EF. EF bør ikke være vores fjende. Herom må der være enighed.

Og lad os så stille spørgsmålet: kan vi vinde et nyt leje i forholdet til den store partner, som fjerner følelsen af at blive manipuleret, og som konsoliderer den folkelige og politiske ro i vort land?

Skal et sådant nyt leje findes, må vi konstruere en model, hvor EF kommer ud af fader/storebror-rolle, og hvor vi på vores side mindsker det ydmygende element i vores rolle som taknemlighedsforpligtet.

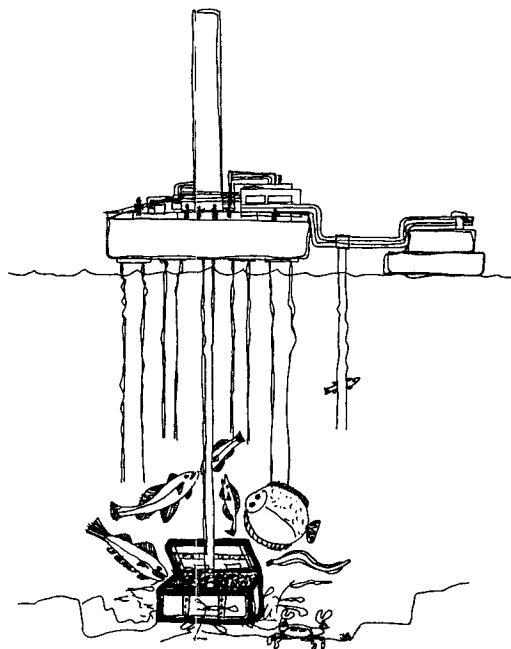
Kan et sådant nyt rollespil skabes? Vi kan jo forsøge.

A. EF's rolle: venligsindet handelspartner

At EF under alle omstændigheder vil forblive en handelspartner for Grønland er så selvfølgelig, at der ingen grund er til at diskutere det.

Denne handelspartner vil i princippet være venligsindet, eftersom Grønland jo er og forbliver i rigsfællesskab med et EF medlemsland.

Hvis vi i Grønland stemmer os ud af EF, kan der ikke herske tvivl om, at vi i visse henseender vil anbringe os i den

Tegning: Jan Granquist.

samme situation som Færøerne. Hvorledes dette vil vise sig i praksis er naturligvis et åbent spørgsmål, da det jo vil dreje sig om det samlede udkomme af en række konkrete forhandlingsanliggender. Sikkert er det dog, at der ikke vil blive tale om simpelthen at kopiere den færøske ordning, alene af den grund, at fiskeriinteresserne i det grønlandske tilfælde ensidigt er en EF interesse i grønlandske farvande. Grønlanderne har jo intet i klemme i den europæiske del af EF-havet, som færingerne har det.

Til EF's rolle som handelspartner/modspiller overfor Grønland vil også høre forandringer i toldforholdene landene imellem, hvilket kan spille ind på en række forbrugsgoder i Grønland. På den anden side vil EF samtidig komme i den situation, at det kan blive nødt til at erlægge licensafgifter for at fiske i grønlandske farvande. Set med grønlandske

øjne vil EF's rolle altså her kunne ændres i såvel negativ som positiv retning.

B. Danmarks rolle: som EF's hidtil

I det nye spil vil Danmarks rolle stort set være uændret, eller – om man vil – Danmark vil ene spille de roller, det hidtil har spillet sammen med EF: rollerne som ressourcetilskudsmodtagende, kapitaltilskudsydende, lovgivningsbagland, udenrigspolitisk tryghedsramme og endelig rollen som den generøse.

C. Grønlands rolle: tredjeland

Hvis vi i Grønland vælger at træde ud af EF, vil vi træde ind i den kreds af handelsmæssigt EF-afhængige tredjelande, der omgiver det Europæiske Fællesskab. En stor del af disse er aftalemæssigt omfattet af Lomé-konventionen, men uanset at disse, ligesom vi, er tidligere koloniområder, er det næppe der, vi hører hjemme. Hvis vi føler os som en tredje tommelfinger i EF, ville vi nok opleve os selv som en fjerde eller femte i Lomé. Vi er simpelthen – sagt i al ubeskedenhed – alt for specielle. Som det er blevet sagt af en embedsmand i Bryssel: grønlanderne ville ikke komme langt med deres sælskind og rejer i en klub, hvor man kun snakker om sukkerrør. Også vort rigsfællesskab med et EF land skiller os ud fra Lomé, såvel som den kendsgerning at vi under alle omstændigheder vil operere med et penge-system, der administreres indenfor valutasinglen. Det nærmeste vi kan komme noget eksisterende, er den færøske rammeaftale. Men alene af geografiske grunde passer heller ikke den særlig godt. Som nævnt overfor, har Færøerne

og EF nødvendigvis gensidige interesser i hinandens farvande, men det gælder ikke for os. Det vil simpelthen blive nødvendigt at konstruere en helt speciel ordning.

Det er ikke stedet til at gå i tekniske og administrative detaljer med en sådan – indtil videre fiktiv – ordning, men derfor kan det alligevel godt være på sin plads at opridse et par fundamentale forhold.

1. Reduktion af rollen som modtager

Kommer vi ud af EF, bortfalder de årlige tilskud fra regionalfondene, socialfondene og FEOGA. Dette vil imidlertid ikke nødvendigvis betyde nogen indskrænkning af det økonomiske albuerum, idet man vil kunne søge kompensation gennem licensindtægter af tilsvarende størrelsesorden for andre nationers adgang til vore naturlige ressourcer – i alt fald hvis vi holder os til det gennemsnitlige tilskudsniveau, som vi har kendt det til nu: knap 55 mio. kr. om året.

Ganske vist har fondstilskuddene i absolutte tal været klart stigende, især i de seneste år, og som tidligere nævnt fik Grønland i 1980 lidt over 100 mio. kr. i rene tilskud fra EF. Men samtidig viser de udnyttelige ressourcer ved Grønland også en stigende tendens. Markedsværdien af de af EF udliciterede fiskekvoter i grønlandske farvande (til såvel EF lande som tredjelande) udgjorde i 1980 ca. 585 mio. kr., et tal hvori hverken sideprodukter eller bifangster er indregnet. Tallene for 1981 kan af gode grunde ikke foreligge her, men man kan pege på at dette tal – 585 mio. – nød-

vendigvis må stige i 1981, dels fordi der er blevet åbnet op for torskefiskeriet ved Østgrønland, hvor kvoten i 1980 var nul, dels p.g.r. af loddeforekomsterne mellem Østgrønland, Jan Mayen og Island, som ikke er medtaget i 1980-tallene. Ganske vist er det kun en lille del af disse forekomster, der bevæger sig ind i den grønlandske zone af dette havområde, men på den anden side er stimerne enorme, således at selv den forholdsmæssigt lille loddekvote, som Kommissionen har foreslået for det grønlandske område for 1981, i virkeligheden repræsenterer millionværdier.

Overfor disse forskellige fiskeforekomster vil der i det nye rollespil opstå modsvarende værdier af dels adgangsgebyr for EF til de grønlandske farvande, dels licenser for de enkelte fartøjer. Disse værdier kan naturligvis først opgøres i rene tal efter forhandlinger, der på den anden side ikke kan finde sted førend Grønlands udmeldelse af EF rent faktisk står for døren, men det kan allerede ud fra disse tal ses, at i sådanne forhandlinger vil Grønland ikke stå svagt.

2. Reduktion af rollen som taknemlighedsforpligtet

Den grønlandske taknemlighedsgæld, for så vidt som en sådan eksisterer, vil reduceres fra at gælde hele EF til kun at gælde Danmark. Folkepsykologisk vil dette være en sund udvikling. Følelsen af at være nogen tak skyldig er – politisk betragtet – et meget utaknemligt fænomen at have med at gøre.

3. Styrkelse af rollen som forhandlingspartner

Dette gælder specielt havets ressourcer,

hvor forhandlingsmyndigheden vil komme til at ligge i Nuuk og ikke, som nu, i Bryssel. Som tredjeland vil Grønland have rådighed over fiskebestanden indenfor de 200 sømil og vil opnå en helt ny indflydelse på kvotetildelingen og de dertil knyttede økonomiske betingelser.

Kort sagt, der vil blive skabt et rollespil, hvor Grønland i højere grad vil opleve at have styr på sig og sit – og det ville jo være en god ting.

Spørgsmålet er ene og alene om der er økonomisk grundlag for en sådan omfordeling af rollerne. Herom står debatten i disse år.

III. Ubekendte

Ovenstående to sæt af rollespil er blevet beskrevet ud fra de nuværende forhold og udfra hvad vi umiddelbart kan forestille os, hvis situationen i 82–83 i alt væsentligt er den samme som nu. Men vil den det? Som en berømt dansker engang har sagt: det er bandsat svært at spå, men især om fremtiden.

Regionalpolitik

På et punkt har situationen ændret sig: fra 1981 er de ni blevet til de ti. Men om Grækenlands indtræden i EF vil få nogen mærkbar indflydelse på netop Grønlands forhold, er svært at sige. Der er dem der påstår, at Grækenlands svage økonomi vil få bivirkninger i form af uforholdsmæssigt store indhug i regionalfondsmidlerne, med tilsvarende mindre portioner til alle andre, deriblandt Grønland. Heroverfor hævdes det fra den planlægningsgruppe, der står vagt om den græske problematik, at der

hvert år vil blive taget højde for de nye behov i form af en klækkelig forøgelse af regionalfonden, således at ingen af os skal straffes for denne familieførøgelse. Ydermere er der i Parlamentet stærk utilfredshed med hele regionalpolitikken, som man mener bør subsidieres med helt anderledes store midler end nu. Men samtidig siges det herfra at den nationale kvoteordning i regionalfonden bør afskaffes, hvilket i praksis vil rykke os adskilligt længere tilbage i køen, end en almindelig fondsforøgelse vil rykke os frem. Alt i alt må det nok siges at EF's fremtidige regionalpolitik er en ubekendt størrelse, som det vil være uklogt at satse for hårdt på i en planlægning af den lidt fjernere fremtid.

England og Spanien/Portugal som EF randstater

Et alvorligere forbehold må tages ud fra de kriser, EF har været igennem i 1980. Den konservative regering i London var som bekendt en tid lang næsten umulig at danse med for de øvrige EF partnere, og hvis Labour skulle komme til roret i næste runde, vil den nye regering rebe sejlene for en kurs stik ud af Fællesskabet. Anti EF stemningen i arbejderpartiet er indædt, og man har i 1980 kunnet notere sig stor nervøsitet i alle led af EF hierarkiet for, at et eller andet drastisk skal ske.

Spaniens indlemmelse i EF om nogle år har vist sig at være et større problem for Frankrig end de fleste tænker over. Betænelighederne er store i det franske landbrug, mere specielt i vin- og olivenbranchen, hvor man frygter en ødelæggende konkurrence fra spanierne, hvis

de først får foden indenfor i systemet. Det har motiveret Giscard d'Estaing til at lufte tanken om et EF med en første og en anden klasses afdeling, et »centralt EF« og et »EF randområde« med hver sit sæt af markeds- og toldregler. Spanien – og senere Portugal – skulle i så fald køre anden klasses, og førsteklasse-europæerne kunne uforstyrret sikre deres interesser også fremover.

Dette er ikke stedet at fremkomme med spådomme, som alligevel hurtigt vil blive forældede, men der kan være god grund til at standse op et øjeblik ved en tanke: hvis et sådant delvist EF medlemskab skulle blive muligt, kunne man forestille sig at englænderne besluttede sig på at blive, f.eks. på betingelse af at de kunne træde uden for nummer for så vidt angår fiskeripolitikken. En sådan – hidtil uset – ordning ville have karakter af en associering. England ville blive en EF randstat, ville være garanteret mod uønskede virkninger af den europæiske integrationspolitik, men ville samtidig gå ind i et tæt samarbejde på visse afgrænsede områder og høste nogle fordele der.

I Danmark har der ikke været megen debat omkring disse perspektiver, men det har der i Irland, hvor man er ubehageligt berørt ved situationen, fordi man forudser drastiske virkninger på de irske relationer til EF, hvis England skrider i svinget. Danmark ville givetvis også blive påvirket, og Folkebevægelsen mod EF ville få ny vind i sejlene.

Hidtil ukendte særordninger?

Hvis der sker noget her, og *hvis* vi i det hele taget opretholder vort nuværende medlemskab, er det klart at der vil være

grundlag for at overveje et helt nyt rollespil Grønland-EF: en hverken/og-løsning, Grønland som et oversøisk område med et tilhørsforhold, der bygger på hidtil ikke mulige rammer om sin fiskeripolitik, med garantier mod at blive trukket ved hårene ind i en storeuropæisk integration, der passer som fod i handske for et oversøisk område med en ikke-europæisk befolkning – men samtidig med fordele, som en ren og skær tredjelandstatus ikke kan bringe med sig.

En sådan løsning ville klart være et kompromis, en sort-og-hvidbroget ko, og ville som sådan møde modstand i begge fløje af den grønlandske opinion. Den ville til gengæld harmonere godt med det rigsfællesskab, vi alle er tilhængere af.

På indeværende tidspunkt er tanken urealistisk. Den findes ingen steder virkeliggjort i praksis, ja eksisterer knap nok på tegnebrættet. Alene af denne grund kan en problemløsning af denne type afvises, for Grønland står nu overfor at skulle træffe sit valg på virkelighedens præmisser, ikke fantasiens. Der bliver ikke noget første- og andenklasses EF medlemskab at vælge imellem inden februar 1982.

En ting er alle enige om: Grønland står overfor et skæbnevalg. Siger vi ja til EF i 1982, er der ingen vej tilbage i mange år fremover, om nogensinde. Så binder vi os stadig tættere ikke blot til København, men også til Bryssel, Strasbourg og Luxemburg. Siger vi nej, står vejen åben for en række nye politiske rollespil, hvor af kun et sæt er blevet beskrevet her.